

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

par vides apsvērumu, vides pārskatā izteikto atzinumu un sabiedriskās apspriešanas rezultātu integrāciju plānošanas dokumentā “Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam”

Plānošanas dokuments “Latgales atkritumu apsaimniekošanas plāns 2024.-2030. gadam” (turpmāk – Plāns vai RAAP) izstrādāts ievērojot “Atkritumu apsaimniekošanas likuma”¹ III nodaļu un Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija noteikumus Nr. 397 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajiem plāniem un atkritumu rašanās novēršanas programmu”², kur noteikts plāna saturs, tā apspriešanas un apstiprināšanas kārtības prasības.

Atbilstoši “Atkritumu apsaimniekošanas likuma” 10. pantā (2) daļā noteiktajam, Plāns stājas spēkā pēc tam, kad to apstiprinājušas visas atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpstošās pašvaldības. Plānu ir apstiprinājušas Daugavpils un Rēzeknes valstspilsētas pašvaldības, Aizkraukles, Augšdaugavas, Jēkabpils, Krāslavas, Līvānu, Ludzas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes un Varakļānu novada pašvaldības. Plāns stājas spēkā 2024. gada 31. jūlijā.

Šis informatīvais ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk - VPVB) 2024. gada 11. jūnija Atzinumu Nr. 4-03/11/2024 “Par Latgales reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2024. – 2030. gadam Vides pārskatu” minēto, un saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 27. punktu.

Vides apsvērumu integrēšana Plānā

Plāna sagatavošanas laikā tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – SIVN), lai izvērtētu sagaidāmo ietekmi uz vidi saistībā ar Plāna īstenošanu. SIVN novērtējuma rezultāti ir atspoguļoti SIVN Vides pārskatā, kurā novērtēts esošais vides stāvoklis Latgales reģiona atkritumu apsaimniekošanas teritorijā, ar plānošanas dokumenta īstenošanu iespējamām saistītajām vides problēmām, piedāvāti risinājumi būtisko ietekmju novēršanai un/vai samazināšanai, apskatītas Plāna iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi, to izvēles pamatojums un izvērtējums.

Plāna SIVN parāda, ka:

1. Plāns ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas attiecas uz atkritumu apsaimniekošanas nozari Latgales atkritumu apsaimniekošanas reģionā (turpmāk – Latgales AAR). Plāna izstrādes mērķis ir “Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna 2021. - 2028. gadam”³ noteikto mērķu un uzdevumu īstenošana Latgales AAR, t.sk. ietverot atkritumu dalītās vākšanas sistēmas attīstību, atkritumu sagatavošanas atkārtotai izmantošanai infrastruktūras attīstību, atkritumu sagatavošanas reģenerācijai un pārstrādei iekārtu modernizāciju, atkritumu pārstrādes un reģenerācijas infrastruktūras attīstību, poligonu infrastruktūras attīstību, sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu īstenošanu.

2. Kopumā Plāna īstenošanas iespējamās ietekmes uz vidi novērtētas kā tiešas vai netiešas. Ar atkritumu apsaimniekošanas nozari saistītiem īstenošanas pasākumiem var būt tiešās (ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti), netiešās (ietekmes, kuras, mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē), īstermiņa (izpaužas darbības norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas) un ilgtermiņa (pēc Plāna īstenošanas) ietekmes.

3. Plānošanas dokumenta izstrādes gaitā sagatavotajā Vides pārskatā izdarīti šādi galvenie secinājumi:

- Videi un iedzīvotājiem radītie traucējumi vai zaudējumi RAAP aktivitāšu īstenošanas rezultātā tiek

¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/221378-atkritumu-apsaimniekosanas-likums>

² Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/324230-noteikumi-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-un-regionalajiem-planiem-un-atkritumu-rasanas-noversanas-valsts-programmu>

³ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

iespējami mazināti, jo darbība plānota teritorijās, kurās jau līdz šim notikusi un turpinās atkritumu apsaimniekošana, ievērojot saistošo normatīvo aktu prasības, attiecīgi nav nepieciešams ieviest kompensējošos pasākumus.

- Latgales AAR esošajos sadzīves atkritumu poligonos (turpmāk – SAP) “Ciniši”, “Dziļā vāda” un “Križevņiki” pašreizējā/plānotā darbība un dažāda līmeņa plānošanas dokumenti un attīstības plāni, kā arī piegulošo teritoriju izmantošanas raksturs savstarpēji nekonfliktē un atbilst pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem zemes lietošanas mērķiem un saimnieciskās darbības iespējām.
- Ņemot vērā, ka Latgales AAR esošajos SAP “Ciniši”, SAP “Dziļā vāda” un SAP “Križevņiki” ir ierīkotas atkritumu krātuves un nepieciešamā infrastruktūra atkritumu pieņemšanai, apstrādei un apglabāšanai, kā arī poligonos notiek atkritumu atbilstoša apsaimniekošana saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, šīs teritorijas ir rekomendējamas turpmāk kā atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru pilnveidošana.
- Kopumā vērtējot SAP “Ciniši” atrašanās vietu, kur arī notiks Latgales galvenās AAR reģiona aktivitātes, tā veiksmīgu darbību jau aptuveni 20 gadu griezumā, var secināt, ka šī teritorija ir piemērota atkritumu apglabāšanai, bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas (fermentācijas rūpnīca) būvniecībai, tai skaitā arī ar citām Latgales AAR saistītām aktivitātēm.
- Kopumā vērtējot SAP “Dziļā vāda” atrašanās vietu, kur arī notiks arī Latgales AAR galvenās aktivitātes, tā darbību jau vairāk kā 20 gadu garumā, var secināt, ka poligona teritorija ir piemērota turpmākai atkritumu pieņemšanai, apstrādei un apglabāšanai, utt., tai skaitā arī ar citām Latgales AAR plānotajām aktivitātēm.
- Kopumā vērtējot SAP “Križevņiki” atrašanās vietu, kur notiks arī Latgales AAR galvenās aktivitātes, tā darbību jau vairāk kā 20 gadu garumā, var secināt, ka poligona teritorija ir piemērota arī turpmākajām darbībām, kas saistītas ar atkritumu apsaimniekošanu (ietverot atkritumu pieņemšanu, apstrādi, apglabāšanu), tai skaitā arī ar citām Latgales AAR Plānā ietvertām aktivitātēm.
- Vairākos normatīvajos aktos noteikto ierobežojumu neievērošana, kas attiecināma uz atkritumu poligonu būvniecību, ierīkošanu un ekspluatāciju, var radīt ilglaicīgas sekas videi. Normatīvajos aktos noteikto prasību piemērošana var ievērojami samazināt atkritumu poligona radīto ietekmi uz dažādiem vides aspektiem, it īpaši uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, gaisa piesārņojumu, troksni un smakām.
- Kopumā videi un iedzīvotājiem radītie traucējumi vai zaudējumi tiek iespējami mazināti, jo darbība plānota teritorijās, kurās jau līdz šim notikusi un turpinās atkritumu apsaimniekošana, ievērojot saistošo normatīvo aktu prasības. Tāpat Latgales AAR Plāna atkritumu apsaimniekošanas galvenās aktivitātes ietvaros notiks SAP “Ciniši”, SAP “Dziļā vāda” un SAP “Križevņiki” teritorijā, kuras novietots tik tālu no sensitīviem objektiem, ūdenstecēm utt., cik vien tehniski un ekonomiski iespējams. Tāpat saistībā ar citu jaunu infrastruktūras objektu izveidošanu Plāna ietvaros trokšņa, smaku un emisiju piesārņojums gaisā vērtējams kā nebūtisks, līdz ar to nav uzskatāms par veselību ietekmējošu faktoru.
- Plāna projekta darbības laikā paredzētie pasākumi galvenokārt vērsti uz apglabātā atkritumu apjoma samazināšanu, pārstrādes un reģenerācijas apjomu palielināšanu, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas darbības kvalitātes un pakalpojumu pieejamības paaugstināšanu. Šo pasākumu rezultātā tiks veicināta atkritumu kā resursa izmantošana kā arī samazināts siltumnīcas efekta gāzes apjoms atkritumu apglabāšanā.
- Ieviešot pasākumus, kas saistīti ar atkritumu rašanos novēršanu, paredzama vides stāvokļa uzlabošana, jo tas samazinās atkritumu poligonos nodoto atkritumu daudzumu, veicinās tādu materiālu izmantošanu, kas rada mazāku ietekmi uz vidi, ņemot vērā pilnu iekārtas dzīves cikla analīzi, arī veicinās dažādu atkritumu veidu atkārtotu izmantošanu. Nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi Plāna projektā paredzēto darbību īstenošanas laikā netiek prognozēta.
- Apstiprinot AAR plānu, kopumā tiek veicināta Latgales AAR teritorijas līdzsvarota attīstība un būtiski tiek samazināti riski negatīvai ietekmei uz apkārtējo vidi.

- Vērtējot valstiskā mērogā ikviena AAR plāna apstiprināšana un secīgi tā ieviešana var mazināt atkritumu rašanos, nodrošināt kopējā radīto atkritumu daudzuma ievērojamu samazināšanu, izmantojot maksimāli visas labākās pieejamās atkritumu rašanās novēršanas iespējas un labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un veicinot ilgtspējīgākas patērētāju uzvedības modeļa attīstību.
- RAAP projektā paredzēto darbību īstenošana neradīs nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi, tiks veicināta vides kvalitātes uzlabošanās valstī, tādējādi labvēlīgi ietekmējot arī kopējo vides stāvokļa uzlabošanu, piemēram Baltijas reģionā.

Iespējamo alternatīvu izvēle, pamatojums

Plānā dažādas alternatīvas tika skatītas plašā griezumā - sākot no tehnoloģiju pielietošanas alternatīvām līdz organizatorisko pasākumu vērtēšanai. Apskatot atkritumu apsaimniekošanas nozari, var izcelt šādus galvenos alternatīvos risinājumus sistēmas darbības pilnveidošanai:

1. Atkritumu apsaimniekošanas reģionālo centru darbība

Latgales AAR ir izveidots apvienojot bijušo Vidusdaugavas, Austrumlatgales un Dienvidlatgales AAR teritorijas. Tā kā ir apvienoti trīs bijušie AAR, jaunā reģiona teritorijā atrodas trīs sadzīves atkritumu poligoni: SAP "Ciniši" (Dienvidlatgales AAR), SAP "Dzilā vāda" (Vidusdaugavas AAR) un SAP "Križevņiki" (Austrumlatgales AAR). Plāna izstrāde gaitā tika vērtētas alternatīvas attiecībā uz atkritumu apglabāšanas sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu – saglabāt pakalpojumi tikai vienā no poligoniem vai turpināt ekspluatēt divus poligonus, vai trīs poligonus. Novērtējot esošo situāciju un ņemot vērā Latgales AAR plašo reģiona teritoriju tika nolemts atkritumu apglabāšanas funkciju turpināt nodrošināt visos trijos poligonos. Gan poligona "Ciniši", poligona "Dzilā vāda" un poligona "Križevņiki" infrastruktūras iespējas attiecībā uz atkritumu pārstrādes un reģenerācijas nodrošināšanu ir pietiekami attīstītas. Turpinot atkritumu apglabāšanu trijos poligonos tiek būtiski samazināti pārstrādei nederīgo atkritumu transportēšanas attālumi uz atkritumu apglabāšanas vietām, kas pozitīvi ietekmē atkritumu apsaimniekošanas izmaksas kā arī samazina pārvadājumu emisiju izraisīto ietekmi uz vidi. Otrs ieguvums ir atkritumu apglabāšanas pakalpojumu ģenerētā ieņēmumu plūsma, kas nodrošina poligona apsaimniekotājus ar nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem videi drošai poligona atkritumu apglabāšanas infrastruktūras uzturēšanai – infiltrāta un poligona gāzes apsaimniekošanai, vides monitoringa veikšanai. Ņemot vērā, ka reģionā tiek turpināta trīs poligonu ekspluatācija, reģionā tiek veidoti trīs atkritumu apsaimniekošanas reģionālie centri, kas bez atkritumu apglabāšanas nodrošina arī dažādu sadzīves atkritumu plūsmu pieņemšanu un sagatavošanu reģenerācijai, kā arī nodrošina bioloģisko atkritumu pārstrādi bioloģisko atkritumu anaerobās fermentācijas rūpnīcā poligonā "Ciniši", kuras ekspluatāciju plānots uzsākt 2024. gadā un esošajos bioloģisko atkritumu kompostēšanas laukumos poligonā "Dzilā vāda" un "Križevņiki".

2. Bioloģisko atkritumu dalītā vākšana

Atbilstoši normatīvajam regulējumam līdz 2023. gada 31. decembrim ir jāizveido sistēmas, kas nodrošina, ka bioloģiskie atkritumi tiek savākti dalītā veidā vai pārstrādāti to rašanās vietās. Plāna izstrādes gaitā, vērtējot iespējamās alternatīvas secināts, ka dalītās vākšanas nodrošināšana jebkuram atkritumu radītājam reģiona teritorijā (kā tas tiek nodrošināts nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas gadījumā) nebūs tehniski un ekonomiski pamatota un radīs būtisku slogu uz atkritumu apsaimniekošanas maksu, turklāt prognozējamie vides ieguvumi varētu būt zemāki nekā resursu patēriņš šāda apsaimniekošanas modeļa īstenošanai. Jāņem vērā, ka lai gan bioloģiskie atkritumi veido būtisku īpatsvaru no kopējās sadzīves atkritumu masas, tilpuma mērvienībās šis īpatsvars ir zemāks kā arī bioloģiskie atkritumi antisantāru apstākļu rašanās novēršanas nolūkā ir izvedami biežāk nekā nešķiroti sadzīves atkritumi, kas nosaka nepieciešamību izmantot mazāka tilpuma konteinerus, veikt biežāku to iztukšošanu, tā rezultātā būtiski palielinot resursu patēriņu. Attiecībā uz bioloģisko atkritumu dalīto vākšanu kā alternatīvs risinājums nav izmantojami arī publiski pieejami sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punkti, jo bioloģisko atkritumu izvešana (atšķirībā no izlietotā iepakojuma, kas tiek

savākts publiski pieejamajos punktos) ir maksas pakalpojums, attiecīgi maksas iekasēšana un principa "piesārņotājs – maksā" piemērošana, izmantojot publiski pieejamos punktus, nav īstenojama. Kā optimālais risinājums sistēmas ieviešanas sākumstadijā ir paredzēts dalītās vākšanas pakalpojuma nodrošināšana:

- 1) pilsētās un lielākās apdzīvotās vietās, kur dalītā vākšana ir tehniski un ekonomiski pamatota, piemēram, pilsētu aglomerācijās;
- 2) tāpat paredzēta mājkompostēšanas sistēmas attīstība veicinot (tehniskais atbalsts un informācijas nodrošināšana) bioloģisko atkritumu pārstrādi mājstādniecībās, kur tā ir tehniski īstenojama, piemēram, individuālās mājas pilsētās, lauku viensētās;
- 3) sašķirotu bioloģisko atkritumu pieņemšana šķirotu atkritumu savākšanas laukumos.

3. Risinājumi atkritumu apsaimniekošanai teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu

Nešķirotu sadzīves atkritumu savākšana neatkarīgi no dzīvesvietas tiek nodrošinātā katram atkritumu radītājam. Teritorijās ar zemāku apdzīvotības blīvumu un, attiecīgi mazāko radīto atkritumu apjomu, tiek noteikts retāks atkritumu izvešanas grafiks, tādējādi samazinot transporta izmaksas, kā arī attiecīgi - atkritumu pārvešanas radītās ietekmes uz vidi. Kā alternatīva attiecībā uz sadzīves atkritumu dalīto vākšanu teritorijās ar zemu apdzīvotības blīvumu ir plānots paplašināt šķirotu atkritumu savākšanas laukumu tīklu, tādējādi sniedzot iespēju šo teritoriju iedzīvotājiem iesaistīties atkritumu šķirošanā, kā arī nodrošinot plašāku nododamo atkritumu klāstu salīdzinājumā ar sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktiem (piemēram, mājstādniecībās radītie liela izmēra atkritumi, būvniecības atkritumi, sadzīves bīstamie atkritumi u.c. plūsmas, kuras nav iespējams nodot sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktos). Vienlaikus, arī lauku teritorijās tiek saglabāta sadzīves atkritumu dalītās vākšanas punktu sistēma.

4. Mājstādniecībās radīto būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošana

Apskatot līdzšinējos risinājumus mājstādniecībās radīto būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanā optimizēšanai kā alternatīvs risinājums tiek paredzēts, ka šī atkritumu plūsma būs obligāti pieņemamo šķirotu atkritumu plūsmu sarakstā katrā šķirotu atkritumu savākšanas laukumā, kas nozīmē, ka atkritumu radītājiem veicot nelielus mājokļa remonta darbus nebūs atkritumu izvešanai jāņem nomā lielmēra būvniecības atkritumu kontainers, kurš dažkārt vairākas reizes pārsniedz izvedamo atkritumu apjomu. Tā vietā atkritumu radītājs saviem spēkiem varēs atkritumus nogādāt šķirotu atkritumu savākšanas laukumā un atbrīvoties no tiem videi drošā veidā.

5. No atkritumiem iegūtā kurināmā reģenerācijas iespēju nodrošinājums

Salīdzinot alternatīvos risinājumus attiecībā uz no atkritumiem iegūtā kurināmā (turpmāk – NAIK) reģenerācijas nodrošinājumu tika konstatētas, ka optimālais risinājums ir jaunu NAIK reģenerācijas iekārtu izbūve reģiona teritorijā. Izvēloties šo alternatīvu tiek nodrošināts, ka atkritumi tiek reģenerēti maksimāli tuvu to rašanās vietai, atkritumu reģenerācijas rezultātā saražotā siltumenerģija tiek racionāli izmantota pilsētas siltumapgādes sistēmā. Gadījumā, ja NAIK reģenerācijas iekārtas netiek izbūvētas pastāv iespēja šos atkritumus apglabāt reģiona poligonos, tādējādi zaudējot energoresursu, kā arī samazinot poligonu atkritumu krātuvju ekspluatācijas laiku. Vērtējot iespējas NAIK nodošanai reģenerācijai citos atkritumu apsaimniekošanas reģionos, konstatēts ka vienīgā NAIK reģenerācijas iekārta Latvijā ir SIA "Schwenk Latvija" cementa rūpnīca Brocēnos. Šī scenārija īstenošana ir saistīta ar vairākiem ierobežojumiem, proti, "Schwenk Latvija" ir izvirzītas augstas energoresursa kvalitātes prasības, attiecīgi, lai nodrošinātu nepieciešamo kvalitāti, būtu nepieciešama papildu NAIK apstrāde, kas radītu papildu izmaksas. Tāpat nododot NAIK reģenerācijai cementa rūpnīcā, salīdzinājumā ar pirmo alternatīvu būtiski palielinātos transporta izmaksas. Papildus NAIK sadedzināšanas ar enerģijas atgūšanu iekārtām, reģionā plānota arī divu gazifikācijas iekārtu izveide, kurās augstā temperatūrā tiek veikta galvenokārt dažādu pārstrādei nederīgu plastmasas atkritumu reģenerācija dekompozīcijas procesā. Šo plānoto iekārtu jauda attiecībā pret reģionā radīto atkritumu apjomu ir neliela, vienlaikus, tā kā gazifikācija ir maz izplatīts pārstrādes veids, šādas tehnoloģijas sekmīga ieviešana var kalpot par pamatu tās turpmākai attīstībai un plašākam pielietojumam arī citos atkritumu apsaimniekošanas reģionos.

Alternatīva „nulles” scenārijs (Plāna projekts netiek realizēts) netika izskatīts, jo „nulles” scenārija gadījumā netiek veicināta ilgtspējīga ražošana, netiek veikta atkritumu dalītas vākšanas turpmāka attīstīšana, netiek pilnveidota atkritumu apsaimniekošanas sistēma, netiek pilnveidota atkritumu pārstrāde un reģenerācija u.c. ar atkritumu apsaimniekošanas attīstību saistītas aktivitātes.

Izteiktie atzinumi un publiskās apspriešanas rezultāti

Plāna un SIVN Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana tika organizēta atbilstoši Noteikumiem Nr. 157. Paziņojums par sabiedrisko apspriešanu Plānam un tā SIVN Vides pārskatam tika publicēts šādos laikrakstos: 2024. gada 22. marta publikācija izdevumā Nr. 12 ((541)1276) “Vietējā Latgales avīze”; 2024. gada 22. marta publikācija izdevumā Nr. 24 (11 858) Madonas reģionālajā laikrakstā “Stars”; 2024. gada 21. marta publikācija izdevumā Nr. 20 (3439) “Latgales laiks”; 2024. gada marta publikācija izdevumā Nr. 3 (33) Jēkabpils novada vēstis .

Sabiedrības līdzdalība Plāna un Vides pārskata izstrādē tika nodrošināta saskaņā Noteikumu Nr. 157 un Noteikumu Nr. 397 prasībām, ievieojot Latgales plānošanas reģiona un SIA “Geo Consultants” tīmekļvietnēs paziņojumu par sabiedrības iespējām iepazīties ar Vides pārskata un plānošanas dokumenta projektu, kā arī nodod minēto paziņojumu VPVB elektroniskā veidā ievietošanai tā mājas lapā.

Sabiedriskā apspriešana Plānam un tā SIVN Vides pārskatam tika organizēta no 2024. gada 28. marta līdz 2024. gada 29. aprīlim. Sabiedriskā apspriešanas sanāksme Plānam un tā SIVN Vides pārskatam notika 2024. gada 22. aprīlī plkst. 16:00 Augšdaugavas novada sēžu zālē, 2. stāvā, Rīgas ielā 2, Daugavpilī, LV 5401, vienlaikus interesentiem tiks nodrošināta dalība arī tiešsaistē. Sabiedriskās apspriešanas ietvaros par Plāna un Vides pārskata projektiem visi saņemtie sabiedrības komentāri un priekšlikumi tika izvērtēti un, iespēju robežās, ņemti vērā Plāna un Vides pārskata gala redakcijā.

Sagatavotais Vides pārskats 2024. gada 13. maijā tika iesniegts VPVB atzinuma saņemšanai. 2024. gada 11. jūnijā tika saņemts Atzinums Nr. 4-03/11/2024 “Par Latgales reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2024. – 2030. gadam Vides pārskatu” apstiprināšanu. Šajā atzinumā izteiktās VPVB rekomendācijas ir izvērtētas (apkopojums sniegts šī informatīvā ziņojuma 1. tabulā).

1. tabula

Vides pārraudzības valsts biroja rekomendāciju analīze

Rekomendācijas	Komentāri
Birojs konstatē, ka: Plāna Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tajā ietverti secinājumi par vides problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem to novēršanai, savukārt plānošanas periodā ņemams vērā šajā Biroja atzinumā (2.9. punktā ar apakšpunktiem) norādītais	VPVB 2.9. punkts ar apakšpunktiem ir izvērtēts, un, kā norāda arī VPVB, šobrīd šajos punktos atzīmētās norādes nav tiešā veidā attiecināmas uz Plāna un SIVN Vides pārskatu, bet gan ņemamas vērā plānošanas periodā.
2.9.1. Vērtējot Plānā ietverto informāciju attiecībā par reģionā apsaimniekoto atkritumu apjomu, kā arī prognozes par sasniedzamajiem sadzīves atkritumu pārstrādes rādītājiem, secināms, ka ~ 40 % radīto sadzīves atkritumu nav nodrošinātas pārstrādes vai reģenerācijas iespējas. Kā norādīts Plānā, pārstrādei nederīgo atkritumu plūsmā būtisku īpatsvaru sastāda materiāli ar augstu kaloritāti, kas var tikt izmantoti NAIK ražošanā, kā arī bez sadzīves atkritumiem NAIK ražošanā ir lietderīgi izmantot arī ražošanas atkritumu plūsmas, kas rezultāta varētu nodrošināt ikgadējo kurināmā apjomu ap 30,0 – 40,0 tūkst. t/gadā. Lai nodrošinātu lietderīgu šī energoresursa izmantošanu tautsaimniecībā tiek rekomendēta NAIK	VPVB 2.9.1. apakšpunkts ir izvērtēts, un, atbilstoši arī VPVB norādītajam, šajā punktā atzīmētās norādes par sasniedzamajiem sadzīves atkritumu pārstrādes rādītājiem nav tiešā veidā attiecināmas uz Plāna un SIVN Vides pārskatu, bet gan ņemamas vērā plānošanas periodā apsaimniekošanas sektorā izvirzīto kopējo mērķu sasniegšanai. Atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas sektorā īstenotajai labajai praksei, atkritumu apsaimniekošanas darbības ir veicamas pēc

Rekomendācijas	Komentāri
<p>reģenerācijas iekārtu izveide Latgales AAR. Izstrādātājas ieskatā iekārtu ievietoējums reģionā nosakāms tā, lai saražotā siltumenerģija tiktu nodota lietderīgai izmantošanai centralizētajā siltumapgādes tīklā vai izmantota ražošanas uzņēmumu siltumapgādes nodrošināšanai. Kopumā Plāna pārskata periodā reģionā tiek izskatītas iespējas šādu reģenerācijas iekārtu izveidei: 1) Rēzeknes valstspilsētas teritorijā ir plānota NAIK reģenerācijas iekārtu izveide ar reģenerācijas jaudu 10 tūkst. tonnu NAIK gadā ; 2) Daugavpils valstspilsētas teritorijā vai valstspilsētas tiešā tuvumā (kur iespējams nodrošināt siltumenerģijas lietderīgu izmantošanu) NAIK reģenerācijas iekārta ar jaudu 20 – 25 tūkst. tonnu gadā, kas nodrošina siltumenerģijas vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu; 3) Madonas pilsētā NAIK gazifikācijas iekārtas. Iekārtas ir paredzētas efektīvai oglekli saturošu atkritumu pārstrādei bez skābekļa, augstas temperatūras ietekmē plazmas strūklā (gazifikācija). Iekārtā tiks pārstrādāti sadzīves atkritumi ar augstu enerģētisko vērtību, galvenokārt, plastmasa, kas nav izmantojama materiālu pārstrādē. Prognozētā iekārtas jauda līdz 1500 t/gadā un 4) SAP “Dziļā vāda” gazifikācijas iekārta ar līdzīgu tehnoloģisko procesu, kāds paredzēts Madonas pilsētā, t.i. oglekli saturošu atkritumos esošu materiālu ķīmiskā dekompozīcija augstā temperatūrā, bezskābekļa vidē. Iekārtas plānotā jauda – līdz 1000 t/gadā. Vienlaikus Birojs konstatē, ka atbilstoši Paskaidrojuma raksta 5.2. nodaļā “Rekomendācijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanai” ietverti rekomendētie pasākumi, kas īstenojami atkritumu apsaimniekošanas sektorā noteikto mērķu sasniegšanai un atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma kvalitātes/ pieejamības uzlabošanai, tostarp pasākums: NAIK reģenerācijas jaudu nodrošinājums: a) specializēšanās uz SIA “Schwenk Latvija” kvalitātes prasībām atbilstoša NAIK ražošanu; b) diversificēt saražoto NAIK pa kvalitātes klasēm – augstākās klases NAIK nodot reģenerācijai SIA “Schwenk Latvija”, zemākas kvalitātes klases NAIK reģenerācijai izskatīt iespējas reģenerācijas iekārtas izveidei LAAR. Līdz ar to secināms, ka tiek plānota arī NAIK nodošana reģenerācijai SIA “Schwenk Latvija” cementa rūpnīcā Brocēnos.</p>	<p>iespējas tuvāk to rašanās vietai, attiecīgi, šajā gadījumā, pirmkārt, būtu attīstāmas lokālās pārstrādes jaudas, NAIK nodošana reģenerācijai SIA “Schwenk Latvija” var kalpot kā pagaidu risinājums, līdz reģiona pārstrādes jaudu attīstīšanai.</p>
<p>2.9.2. Ņemot vērā Plānā ietverto reģionā plānoto NAIK reģenerācijas iekārtu jaudu Rēzeknes valstspilsētā (10 tūkst. tonnu NAIK / gadā) un Daugavpils valstspilsētā (20 – 25 tūkst. tonnu NAIK / gadā), Birojs konstatē, ka šādu darbību īstenošana atbilst Novērtējuma likuma 1. pielikuma 16. punktā ietvertajai darbībai: Sadzīves atkritumu sadedzināšanas un ķīmiskās pārstrādes iekārtas, ja pārstrādes apjoms ir 10 tonnu un vairāk diennaktī, kam jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Tāpat arī NAIK gazifikācijas iekārtām SAP “Dziļā vāda” un Madonas pilsētā plānotā darbība atbilst Novērtējuma likuma 2. pielikuma 11. punkta 2.1 apakšpunkta darbībai: atkritumu pārstrādes un apstrādes iekārtas, ja to jauda ir 5 tonnas diennaktī (visas darbības, uz kurām neattiecas šā likuma 1.pielikums) darbībai.</p>	<p>VPVB 2.9.2. apakšpunkts ir izvērtēts, un, atbilstoši arī VPVB norādītajam, šajā punktā atzīmētās norādes nav tiešā veidā attiecināmas uz Plāna un SIVN Vides pārskatu, bet gan ņemamas vērā plānošanas periodā ieviešot reģionā plānotās NAIK reģenerācijas iekārtas. Līdz ar to pirms NAIK reģenerācijas iekārtas izbūves, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir vērtējama tās iespējamā darbības izraisītā ietekme uz vidi. Tieši ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrā tiks noteikts vai paredzētā darbība ir pieļaujama.</p>

Rekomendācijas	Komentāri
<p>Līdz ar to pirms darbības uzsākšanas, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir vērtējama potenciālā darbības izraisītā ietekme uz vidi, novērtējuma procesā identificējot riskus un paredzot pasākumus risku mazināšanai. Pie tam būtiski ir ņemt vērā, ka iepriekš minētās darbības var tikt īstenotas pie nosacījuma, ka darbībai paredzētā vieta atbilst pašvaldības teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos atbilstošās funkcionālās zonas iekļautajām atļautajām darbībām un nosacījumiem. Tāpat pirms darbības uzsākšanas katrai no iepriekš minētajām iekārtām ir jāsaņem atļauja atbilstošas kategorijas piesārņojošas darbības veikšanai.</p>	

Plāna monitorings

Vides pārskata 12. nodaļā "Paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai" ir noteikts, ka vides monitoringa programma izstrādāta, pamatojoties uz vadlīnijām, tiesību aktiem, tehniskajām prasībām, metodiskajiem norādījumiem u.c. dokumentiem, kas regulē iepriekš minēto dokumentu ieviešanas kārtību. Vides monitoringa programma iedalīta šādās nodaļās:

1. Gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa programma;
2. Ūdeņu monitoringa programma;
3. Zemes monitoringa programma;
4. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma;
5. Atkritumu apsaimniekošanas iekārtu darbības monitorings;
6. Atkritumu uzskaitē un statistikas apkopošana;
7. Plāna ieviešanas ziņojumi.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 157 prasībām, lai konstatētu Plāna īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, izstrādātājs veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu. VPVB rekomendē, lai novērtētu Plāna īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Latgales plānošanas reģionam vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2028. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums.